

Beïnvloedingsfactoren zwerfafval in de Roosendaalse wijk Langdonk

Een korte schets van de wijk

Langdonk is met 4.900 inwoners de kleinste woonwijk van Roosendaal. Bij de bouw van de woningen in de jaren zeventig heeft men gekozen voor ruime rijtjeswoningen in het midden met daar een ring omheen van duurdere alleenstaande- en twee onder een kap koopwoningen. Dit onderscheid is benadrukt door de binnenste woonplekken een vrouwelijke naam te geven en de duurdere daaromheen een mannelijke. De fysieke scheidslijn in het zuidelijk deel is de 'ringweg' Langdonk. De binnenste woningen zijn voor een deel rond een pleintje gebouwd met één toegangsweg. Door nieuwbouw is in de loop van de jaren aan de oorspronkelijke opzet iets veranderd maar het stramien is in grote lijnen hetzelfde gebleven.

Wat wel sterk is veranderd is de samenstelling van de bevolking. Maatschappelijke oorzaken zorgden ervoor dat in de ruime en relatief goedkope huurwoningen mensen met

diverse culturele achtergronden kwamen te wonen. Mede hierdoor voelden veel oorspronkelijke bewoners zich niet meer thuis in hun deel van de wijk en verhuisden. De vrijkomende woningen werden vaak ingenomen door minder draagkrachtigen, arbeidsmigranten, vluchtelingen en randfiguren. Dit is trouwens een ontwikkeling die zich bij veel woonwijken in Nederland voordoet.



Beïnvloedingsfactoren zwerfafval

Om een indruk te geven van de mate van vervuiling door zwerfafval in de wijk Langdonk zijn onderstaande cijfers* over 2019 veelzeggend.

Dumpingen van zakken met huishoudelijk afval, grof afval en bouwafval: 2100 per jaar.

Los zwerfafval verzameld in zakken (70x110) ingeleverd bij de gemeente: 384 per jaar.

Het laatste half jaar is door de vrijwilligers van de Werkgroep Schoon Langdonk een duidelijke toename van zwerfafval en dumpingen vastgesteld; ongeveer 50%.

De Werkgroep Schoon Langdonk werkt met 17 vrijwilligers (in samenwerking met de gemeente) aan het opruimen van zwerfafval, in totaal ca. 50 uur per week. Dit is echter symptoombestrijding en geen structurele oplossing. De veronderstelling dat het schoon houden van de wijk een positieve invloed zou hebben op het dump gedrag is inmiddels achterhaald. Er is nu een tegengesteld effect opgetreden. Men weet nu dat de dumpingen toch wel door de gemeente of de werkgroep worden opgeruimd.

Pakkans en boete zullen preventief werken mits hiervoor de mensen en middelen beschikbaar zijn. Onderstaand beeld geeft de onderlinge afhankelijkheid weer. $\text{Pakkans} \times \text{Boete} = \text{Effect}$. Dit wil zeggen dat als de pakkans nul is ook het effect nul zal zijn. Maar als de pakkans gering is maar de boete torenhoog zal het effect toch redelijk zijn.

De bewoners, of liever gezegd een deel (10%?) hiervan is direct verantwoordelijk voor het veroorzaken van zwerfafval in al zijn gedaanten.

De bewoners die dat zwerfafval veroorzaken hebben zeer verschillende culturele achtergronden en/of zitten in de laagste inkomensgroepen. Hen te bereiken en hun gedrag te beïnvloeden is een bijzonder lastige opgave.

De volgende 10 oorzaken of combinaties hiervan spelen een belangrijke rol.

1. Laaggeletterdheid. In deze wijk wonen 750** laaggeletterden van 16 jaar en ouder;
2. Allergisch zijn voor overheidsbemoeienis;
3. Vanuit een cultuur komen waar het gebruikelijk is afval op straat te gooien;
4. Wel andere zorgen (geld) aan hun hoofd hebben dan na te denken over zwerfafval;
5. Hier maar een korte tijd verblijven en zich niet betrokken voelen bij de wijk;
6. Verslaafd zijn aan verdovende middelen en/of alleen op zichzelf gericht;
7. De maatschappij de schuld geven van tegenslagen en dan rancuneus handelen;
8. Door negatieve berichtgeving in de media (getto) zich er ook maar naar gaan gedragen;
9. Niet weten tot wie ze zich moeten richten voor hun problemen;
10. Hulpverleners en communicatie medewerkers hebben meestal een heel andere achtergrond (opvoeding gehad) dan hun 'cliënten'. Voor hen is het moeilijk zo niet onmogelijk om op voet van gelijkwaardigheid te communiceren.

De passanten, vormen een categorie die bijna niet is te beïnvloeden. Zij gooien het zwerfafval eenvoudig uit het raam van hun rijdende auto. Misschien dat waarschuwborden met beeldtaal en met vermelding van een fikse boete iets kan helpen.

De middelbare scholieren laten op hun zogenaamde snoeproutes de (plastic) verpakkingen van hun eetwaren gewoon uit de handen vallen. Toch zijn er voldoende oranje afvalbakken. Oplossing is alleen mogelijk met medewerking van de directie van de twee middelbare scholen. Dit wil zeggen verplichte corveedienst instellen om de snoeproutes schoon te houden. In overleg met de directie van Da Vinci is een oplossing in de maak.

De landelijke overheid heeft al vele jaren zijn/haar oren laten hangen naar de verpakkingindustrie als het over invoering van statiegeld gaat voor plastic flesjes en blikjes. Het mag dan ook best een wonder heten als in 2021 een statiegeldregeling wordt ingevoerd voor plastic flesjes. De drankblikjes blijven dan nog steeds buiten schot terwijl ze wel in volume uitgedrukt zo'n 20% van het zwerfafval uitmaken.

De gemeentelijke overheid beschikt niet over een duidelijke strategie rond zwerfafval met hieraan verbonden een actieplan waarin een stapsgewijze praktische aanpak wordt vormgegeven. Wel is er veel energie gestoken in een nieuw afvalstelsel maar dit dient voornamelijk om de (toekomstige) kosten van verwerking van restafval te minimaliseren. Het lijkt er op dat de consequenties voor zwerfafval hierbij onvoldoende aandacht krijgen.

De schoffelaars van de WVS zijn regelmatig actief in de wijk. Het moet toch mogelijk zijn een regeling te treffen dat zij tijdens het schoffelen ook het zwerfafval verzamelen?

Slotopmerking

Deze notitie is opgesteld in overleg met vrijwilligers van de Werkgroep Schoon Langdonk. Wij hopen dat gezien de urgentie op korte termijn concrete stappen kunnen worden gezet. Niet alleen om het zwerfafval te beteugelen maar ook om de dreigende verloedering van delen van de wijk tegen te gaan.

Voor zover dat binnen ons vermogen ligt willen we graag samen met andere betrokkenen aan de bak voor een schoner Langdonk.

De Werkgroep Schoon Langdonk

Roosendaal, 7-2-2020

*De cijfers zijn afkomstig uit de notitie 'Afvaldumpingen binnen de Roosendaalse wijk Langdonk in de maand november 2019', opgesteld door de Werkgroep Schoon Langdonk.

** Dit getal is afgeleid van het algemeen geaccepteerde percentage laaggeletterden in Nederland (18%).